

L'ESQUELLA

DE LA TORRATXA

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ: ARAGÓ, 290 - TEL. 23994

RECEBUT A LA BIBLIOTECA
MERTANY
L'ATENEU BARCELONÉS

T R E N T A C È N T I M S

INCONTROLATS

- I què et sembla, de la presa de Terol?
- Psè... Es una maniobra política del Govern.

La revolució als teatres de Madrid

Entre els periodistes madrilenys que han estat a Barcelona uns dies, hi ha el nostre amic José Luis Salado, director de «La Voz». Salado és un dels «esquellistes» d'esperit; per això volgué parlar per ràdio anunciant el nostre festival teatral.

I Salado és una autoritat teatral. Les seves cròniques, quan les publicava a «La Voz», feien tronar i ploure. I és que Salado coneix com ningú tots els petits ressorts que mouen el món teatral i sap posar oportunament el dit a la llaga.

Ara, ens ha contat moltes anècdotes dels teatres madrilenys.

—Sembra talment —diu— que la revolució als teatres l'hagin fet contra meu. A tots els escenaris han donat l'ordre de no deixar entrar al senyor Salado. Així que pico a la porta d'un escenari, obren la finestreta i quan veuen qui sóc, tanquen de cop. Fa un temps, l'actor Ramon Penya va enviar-me unes ratlles dient-me que passés pel teatre on treballava, car volia dir-me quelcom.

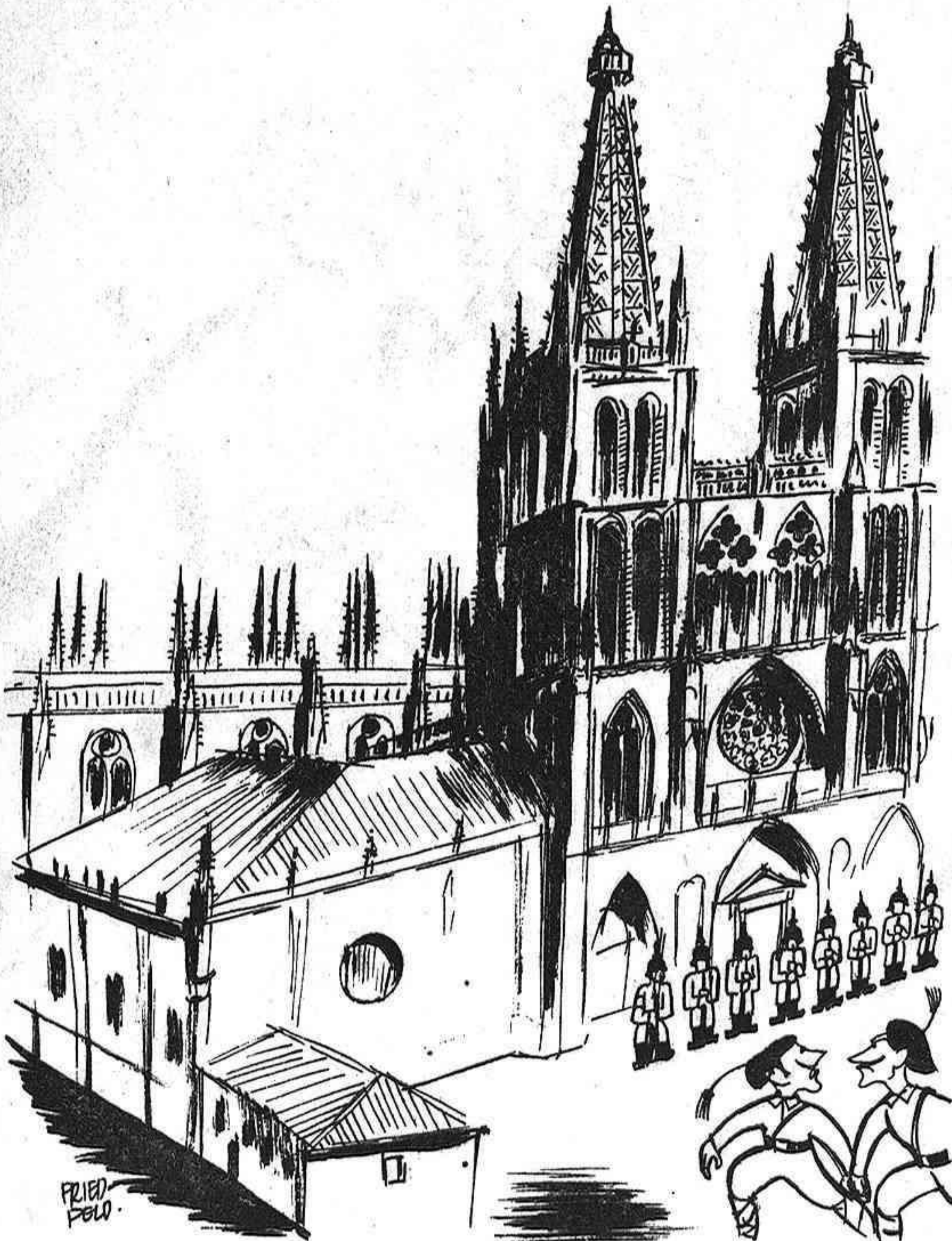
Vaig a l'escenari aquell, pico a la porta, i em dono a conèixer a través de la finestreta. «Salado?», diuen. «No es pot entrar». «Però, si En Penya m'ha cridat...». «Res». «Voleu advertir-lo, doncs, que sóc jo aquí?»

Al cap d'uns moments, s'obria la porta per a donar pas a En Penya, que anava vestit de «baturro». M'agafa pel braç i em porta al carrer. Carrer amunt i carrer avall, m'explica que ha fet una revista i que voldria que jo hi intervingués... Un grup de marrecs, en

veure En Penya vestit d'aquella manera, ja començava a esbrincar-nos.

—Però —li dic—, com vols que tu i jo puguem parlar d'aquesta revista, si no em deixen entrar al teatre?». «No hi fa res —respon En Penya—. Tu vina cada tarda, i jo sortiré al carrer i et llegiré l'obra...».

Llàstima que no ho vàrem fer, acabà dient-nos En Salado, perquè aviat hauríem tingut allí totes les criatures de Madrid!

—Noi, si vols oir missa caldrà, potser, aue anem a l'altra banda.

CREU-T'HO!

...que a la direcció del Teatre Català de la Comèdia li ve molt de gust estrenar l'obra de Navarro-Costabella.

★

...que la primera actriu, senyora Maria Vila, no ha tornat el paper que li correspongué en el repartiment.

★

...que les comèdies que es representen al Principal Palace fan riure.

★

...que als teatres del Paral·lel hi fa una temperatura tan excellent, que la gent es treu l'americana.

★

...que «Els Desheretats», de Gimeno-Navarro, s'estrenarà a l'Espanyol.

★

...que el Comitè Econòmic del Teatre diu que vol emprendre una campanya de protecció als autors barcelonins.

★

...que s'obrirà el Liceu amb una temporada d'òpera.

★

...que al Teatre Català de la Comèdia es tenen moltes atencions a la premsa.

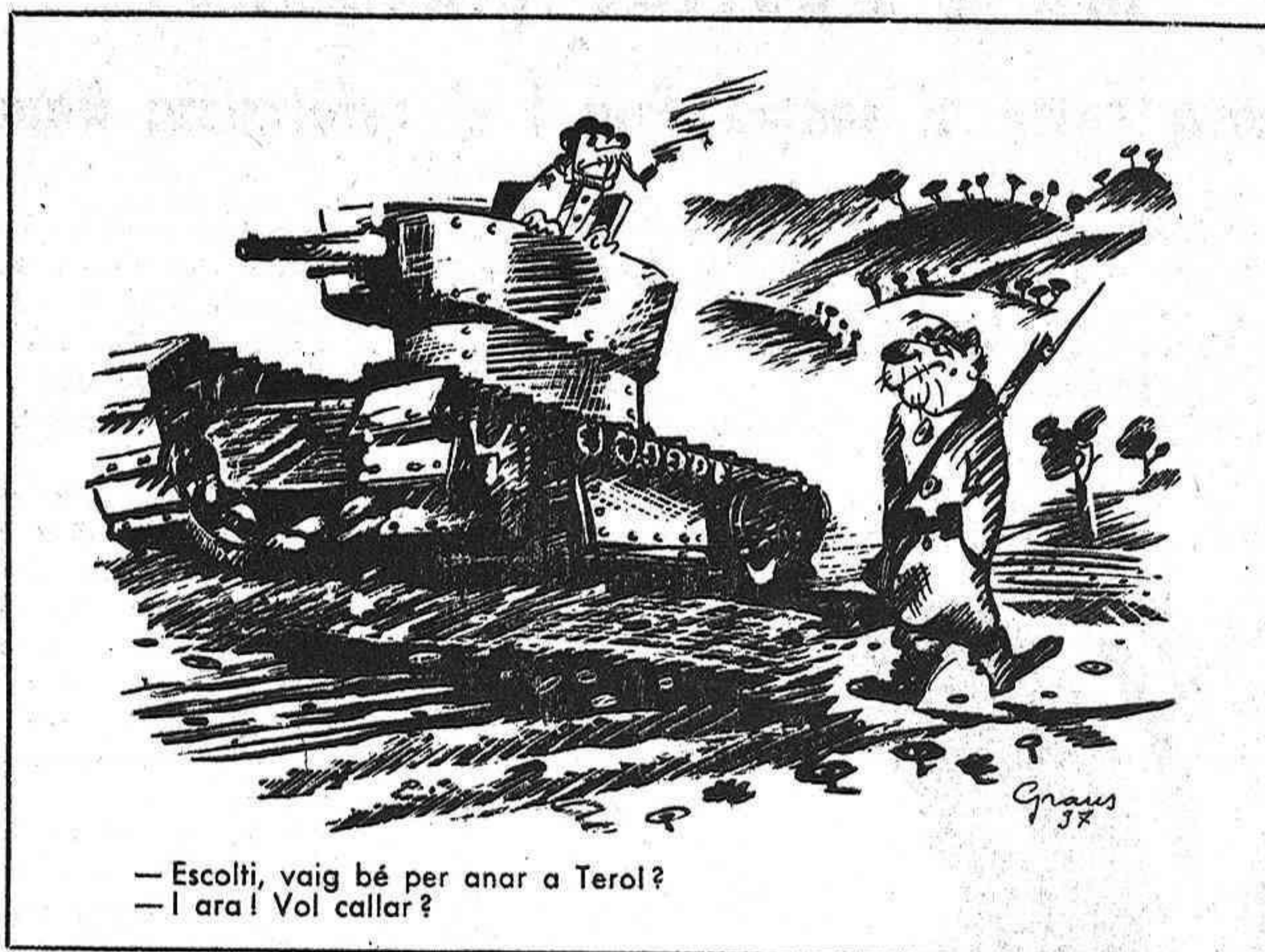
★

...que els crítics de «La Publicitat» i de «Última Hora», elogien desinteressadament la direcció del Teatre Català de la Comèdia, i no pas amb l'esperança que el senyor Cumeselles els estreni unes obres que tenen inèdites.

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

ANY, LXI

NUM. 3045

— Escolti, vaig bé per anar a Terol?
— I ara! Vol callar?

EDITORIAL

Estan ensenyant l'orella

—Hola, senyor Marnel; no el veiem mai.

—Què diu ara, beneit, si vinc cada dia?

—Cada dia?

—Sí, senyor. Cada dia. D'ençà que vam prendre Terol vinc cada dia i vaig a tot arreu i ja no porto boina. Ahir vaig comprar-me aquest barret que feia no sé el temps que no portava barret.

—Així vol dir que s'anima, vostè?

—Tots, tots ens anem animant una mica de veure com repren la normalitat republicana, gràcies a l'esforç que hem fet els republicans al llarg de 16 mesos.

—Però, vostè no era a França?

—Home, li diré. Jo vaig fer l'esforç d'anar-me'n per no fer nosa i enverinar les qüestions, i com jo molts altres. Uns hem tornat i altres es daleixen de ganes de fer-ho, però han de seguir estorçant-se per tal de romandre sense enverinar les qüestions, ni provocar amb llur presència prematura conflictes a la República, que ja en té prou amb anar redreçant-se per tal que els bons republicans, que som tots els republicans, ens atansem a prendre-la tal com ens la varen prendre.

—Així vostè creu que a la llarga no farem nosa els que varem quedar-nos ací?

—I ara! Què diu, beneit? Dintre de la República governada pels republicans caben tots els antifeixistes, per combatius i intransigents que hagin estat.

»Nosaltres volem governar una República per a tots els espanyols, fins i tot pels més allunyats que són, pobres, els més enyorats.

—I els d'ací, també?

—No faltaria més!

—Ail Moltes gràcies. No sabrem mai com agrair-li.

—Vol callar!

La "mà estesa" promet acabar amb una mà d'hòsties (laiques)

El diàleg entre el senyor Pau i el reformista Ramonet

L'altre dia, En Ramonet, el noi del primer pis, baixà amb el diari a la mà a la botiga del senyor Pau.

En Ramonet és un ex-congregant, un model de nois. El senyor Pau és un botiguer, que

de dies roba tant com pot a la clientela i a les nits escolta les ràdios faccloses.

I comença el diàleg entre els dos.

—Ja ha vist, senyor Pau, el que porta el diari?

—A casa no hi entra cap diari, des que no surt el «Correo Catalán». Per llegir els paperots d'ara, no val la pena de saber de lletra. No vull ni que els meus nois vagin a estudi, fins que varii la situació.

—Déu faci que no li quedin analfabets «in æternum»!

—Què porta, doncs, el diari?

—Això de la «Mà estesa».

—La mà estesa? Que potser plou?

—No, senyor. Es tracta d'una crida que els comunistes francesos han fet als catòlics.

—Que volen portar-los a la guillotina?

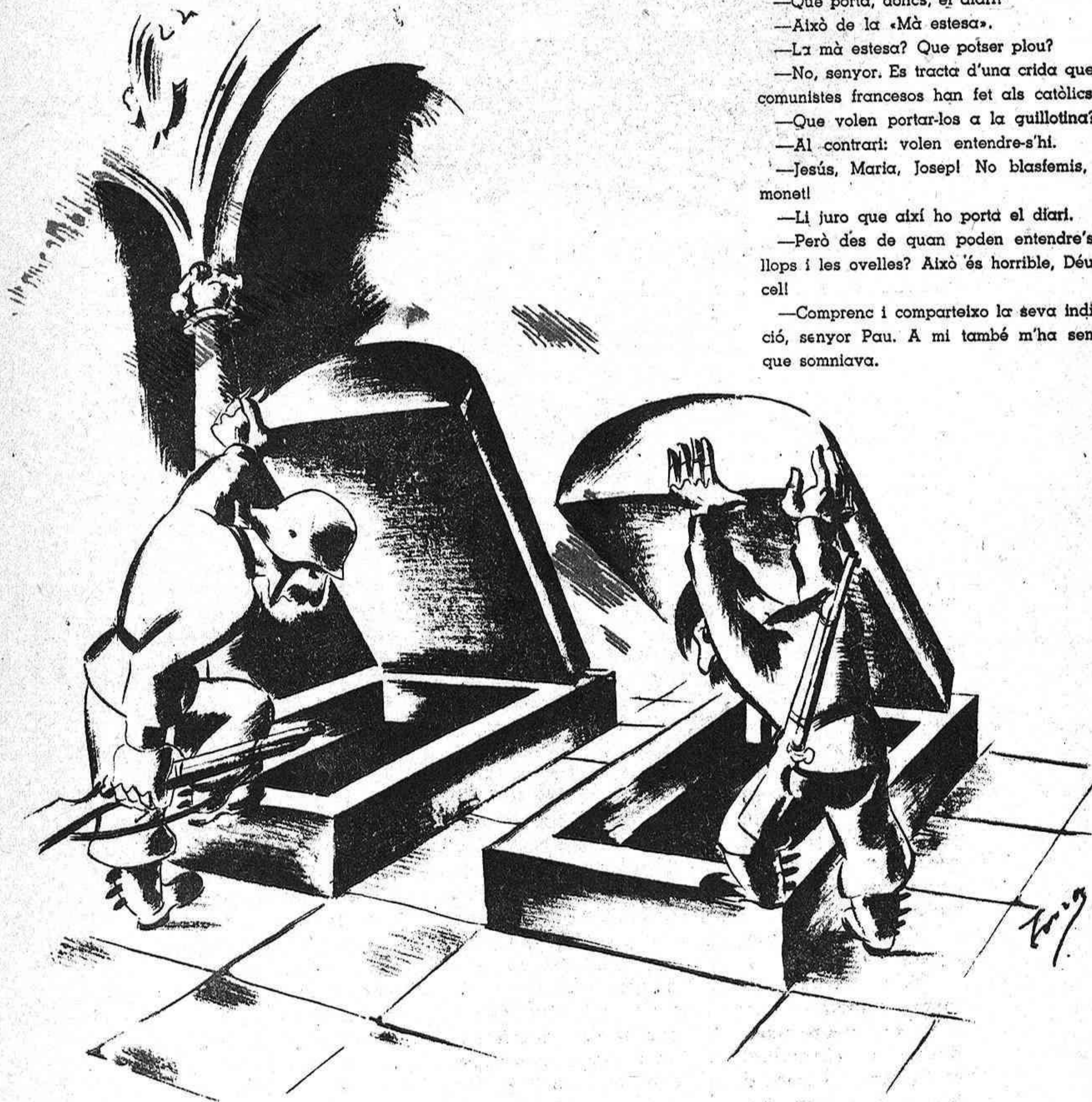
—Al contrari: volen entendre-s'hi.

—Jesús, Maria, Josep! No blasfemis, Ramonet!

—Li juro que així ho portà el diari.

—Però des de quan poden entendre's els llops i les ovelles? Això és horrible, Déu del cell!

—Comprenc i comparteixo la seva indignació, senyor Pau. A mi també m'ha semblat que somniava.

—No hi són els amants?
—Deuen ésser al refugi.

—Però, dius que es volen entendre?
 —De moment, flirtegen. Tot fa tèmper que acabaran fent vida marital...
 —El cap em rodal Però, que s'han begut l'enteniment aquests catòlics? Ha de tractar-se d'uns descastats...
 —Alto, senyor Paul El qui ha contestat la crida dels comunistes és tot un cardenal.
 —Deu d'ésser un cardenal «sevillano».
 —No ho cregui; és l'arquebisbe de París, el cardenal Verdier. En una pastoral que ha publicat, contesta un discurs que va fer Thorez.
 —Thorez, Thorez... Aquest nom em balla pel cap. Ah!, sí: és un comunista francès que va venir fa poc a Barcelona a donar ànims als rojos. Si el rector de Santa Perpètua pogués aixecar el cap, com s'averگونyiria de veure la conducta d'aquest cardenal.

—Vivim en uns temps difícils, senyor Paul
 —I què volen fer els comunistes i els catòlics anant de tronç?
 —Pel que lleigeixo, els comunistes volen atreure's els sindicats cristians...
 —Per a fer vagues tots junts, no? Ja m'ho pensava que tots plegats acabarien anant contra el calaix! Ja no hi ha formalitat. Ni dels catòlics et pots fiar...

—No perdi el seny, senyor Pau. Perquè hi hagi uns catòlics que van esgarriats, no digui mal de tota la comunitat.

—Ai, quin ingenu n'hi ha de tu, Ramonet! Quan hagis robat tant com jo... ail, vull dir, quan tinguis els meus anys... i, dit sigui en veu baixa, els meus diners, tot això dels Sindicats, comunistes o catòlics, t'escamarà. Tot això de la política cristiana, Ramonet, és un «qüentu».

—No digui això, per l'amor de Déu! Com deixa el Papa Lleó XIII!

—El deixo com el que era, com un drap brut. Els interessos són l'única cosa sagrada que hi ha al món. I la religió té l'obligació de protegir-los.

—I els interessos dels pobres, senyor Pau?
 —Per això els rics som al món: per a administrar-los-els.

—Així, a vostè això de la mà estesa...

—Només crec en la mà estesa per a saludar el «generalísimo». I per a donar una plantofada a aquest cardenal «demagogo» que acabarà fent-nos més mal que una pedregada.

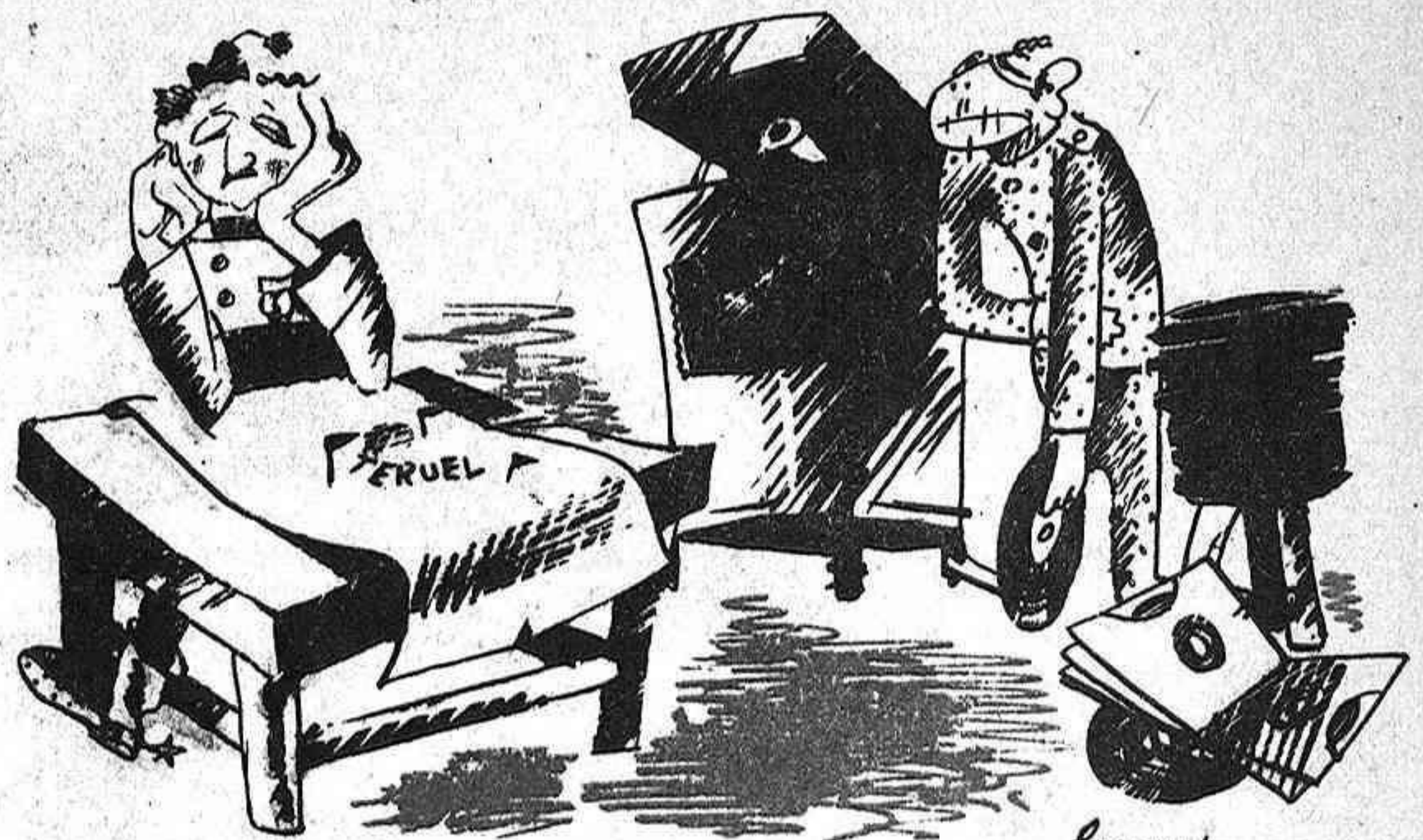
—No sóc ben bé del seu parer, senyor Pau.

—Es clar, com que tu llegies «El Matí», que era escrit per uns cap-calents. Però jo sóc dels de mossèn Lisbona, i dels d'aquell... com es deia?... Aquell altre capellà...

—Mossèn Brunet.
 —Justal El de «La Veu de Catalunya». Allò era un apòstol de sana doctrina.

—Passi-ho bé, senyor Pau. M'espera la «nòvia».

—Déu et faci bo, Ramonet. Tu també estàs fet un «faiero».

—Pepe, posa'm «El Dictador».

QUEIPO CREU QUE TEROL ESTÀ ENCARA EN PODER DE FRANCO

La crònica d'un periodista francès que anà a comprovar-ho

Hom sap que el general Franco va convidar uns quants periodistes estrangers a anar a Terol a comprovar que la ciutat encara estava en poder dels nacionalistes-italians-alemanys-moros i altres acèrrims defensors de la integritat territorial espanyola.

Nosaltres, a còpia de molts esforços, hem pogut aconseguir un exemplar de «La Voix du Genre de Point», el gran rotatiu parisenc, que publica la crònica del seu redactor que va acceptar la invitació dels facciosos.

Traduïm la informació de M. Raimond Maisons Charbon, enviat especial de «La Voix du Genre de Point», a l'ex-front de Terol:

«A l'aeròdrom de Saragossa pugem a un potent avió alemany, tripulat per un aviador alemany, fervent nacionalista espanyol. Algun dels nostres companys s'estranya que no fem el viatge per carretera i en automòbil. Un general italià, també fervent nacionalista espanyol, respon:

—Ha sorgit un piccolo inconveniente. La carretera està interceptada per l'armata rosa.

Comencen a roncar els motors. Roncaven, naturalment, en alemany, i per això es feia una mica difícil entendre el que deien. Roncaven, però no dormien.

Passàrem pel damunt de molts pobles aragonesos, en tots els quals onejava la gloriosa bandera de les armes de Sabota, que és la bandera de l'Espanya nacionalista.

A les dotze del migdia, el campanar de la ciutat de Terol apuntava allà baix a l'horitzó. Com que apuntava, tots abaixàrem el cap, convençuts que anava a desaparèixer. El campanar, però, s'acontentà només apuntant tant.

Estàvem a Terol! Ara anaven a ésser desmentides del tot les calúmnies roges. La gloriosa i heroica ciutat anava cada vegada apareixent més i més grossa als nostres ulls, negats per les llàgrimes.

Estàvem a Terol! L'oficial nacionalista que ens servia de «cicerone», es posà la botzina a la boca i va dir als passatgers de l'avió:

—M'hauran de perdonar per expressar-me en espanyol. Estic aprenent per correspondència les formoses llengües de D'Annunzio i

Goebbels, i mentrestant, i provisionalment, parlo l'infecte idioma de Cervantes i de Garcia Sanchiz. El «generalísimo» m'ha delegat perquè us acompanyés a Terol, heroic baluard de la defensa de les essències espanyoles, que no s'esbravaran per més que els criminals republicans intentin destapar-les. La meua missió, senyors periodistes, és ensenyar-los com a Terol encara hi flameja la gloriosa bandera «roja y gualda». La bandera no la poden veure a causa de l'alçària a què ens trobem. Aquesta alçària ens impedeix, també, apreciar els nostres gloriosos requetés, les no menys glorioses «falanges» i els sàferts moros que aguanten totes les inclemències del temps i dels capellans que s'han proposat batejar-los. Però, en fi, si la boira i l'alçària no ens permeten apreciar aquests petits detalls, ací hi han uns magnífics paracaigudes pels periodistes incrèduls que vulguin anar a comprovar damunt del terreny com Terol encara està en poder de les tropes franquistes. Qui en vol un? Qui és el que no creu la paraula del «generalísimo»?

I l'oficial nacionalista va callar. A les mans aguantava un paracaigudes a disposició dels incrèduls. Però tots els periodistes protestaren:

—I ara! Nosaltres ens ho creiem tot. Sense necessitat d'anar-ho a comprovar. I què han de prendre els rojos una ciutat tan heroica, tan plena de capellans, de monges i de classes passives! Visca Franco!

El visca fou contestat unànimement. Aleshores, l'oficial nacionalista va quadrar-se i va dir:

—Senyors, a Saragossa hi ha un gran arròs que ens espera.

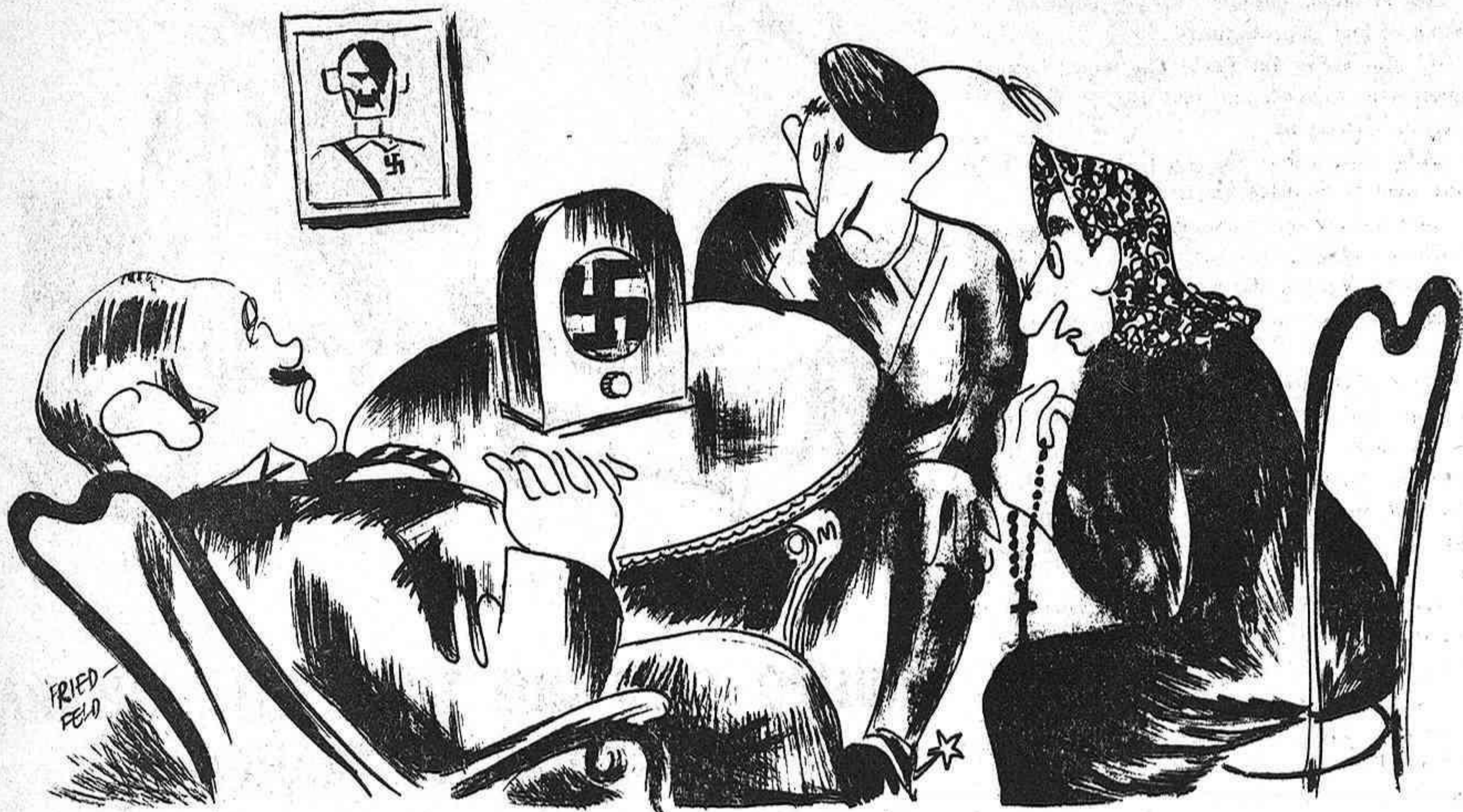
I dirigint-se al pilot, va dir-li:

—«Heil», ja pots girar cua. «Danke schoen».

Als tres quarts d'hora, estàvem entaulats en un hotel de Saragossa.

Podem desmentir, de cara a tot el món, que els rojos siguin els amos de Terol. Ho jurem pels ossos del pollastre d'aquest arròs, posats en creu gammada.»

Raimond Maisons Charbon.

—Veus? Diu Salamanca que fugint de Madrid ens han pres Terol.
—I ara cap on fugirem?

La tragèdia del refugiat al camp

Comèdia en un acte

L'escena representa la plaça assolada d'un poble del Baix Ebre. A l'esquerra un home, d'uns cinquanta anys, pren el sol. A la dreta, pren el sol un xicot d'edat militar. En altres indrets de la plaça, altres pares, altres fills i altres mares prenent el sol. Passa, tota atrafegada, una dona del poble amb un cabàs i paquets.

L'home del sac: —¿Ande va la tia Teresina?

La dona del cabàs: —Sí, miré, a comprar quatre cosetes per al noi, que el tinc a les trinxeres, pobret.

L'home del sac: —¡Qué probesito! Luchá pa la patria es su debé. Si hubieran paesio como nosotros lo probe, que hubimo d'escapá d'aquer infierno que se nos venía encima, con aqueyo avione que se oían por el horizonte y aqueyo cañonazo. Aqueyo sí qu'era paesé. Este (assenyalant el noi), nos éste se queó e piedra que perdió er habla y to. Na má cuando vió que les teníamo encima gorvió en sí y no paró hasta la estación. Y sin una mala arma, mardita sea; que su hijo tiene su buen fusil y su buena munición y pué defenderse. Y usted y su ma-

rio tienen su tierra conque viví. Y su marío, ande está?

La dona del cabàs: —El meu marit, velleu dir? Es a collir l'oliva; tot sol, que tinc por que un dia caigui i es trenqui el coll; però tot el jovent del poble és al front i hi ha una collita com mai...

L'home del sac: —Er probe; esa e la vía; nosotros dejamo aqueyo con uno clavare que daba envidia. Con una aseituna como er puño. Y ahora, ya ve: aquí, yorando la tierra perdía.

La dona del cabàs: —Doncs, apa, aneu a ajudar el meu home, que us distreurà.

L'home del sac: — ¡Trabajá pa recordá aqueyo tiempo en esta miseria artúa! ¡Er aseite sardría salao de la lágrima que vertería e ver que aqueya aseituna no son mía! Y le dije a mis olivo: Estar tranquilo, que este probe que os abandona por la metraya fasista, os va a ser fié. Y por esas (posa els dits en creu i s'hi fa petons), con perdón de la Revolución. Aquí pasaremo miseria, comeremo la carne y er pan y las patatas y fumaremos er tabaco y beberemo er coñac der ersilio pensando siempre en la tierra invadida por la canaya fasista y capitalista. ¿Verdá, niño?

El noi d'edat militar: —Sí, padre.

La dona del cabàs: —Pos el vostre fill bé sembla tenir l'edat d'anar al front i ajudaria els nostres a guanyar i tornariu a tenir les vostres terres.

L'home del sac: —Nuestra tierra están perdías. ¿Por qué vamos a ayudá a defendé las de otros? Nunca hemo sido chismoso de meterno en las cosa de lo demás. Y mi probe niño, que lo fasista quemaron er Registro Sivi der pueblo y ahora no le sabemo la edá. ¿Verdá, niño?

El noi d'edat militar: —Verdá, padre.

L'home del sac: —¿Cuánto año tiene?

El noi d'edat militar: —Veinti no lo sé, padre.

L'home del sac: —Ya ve usted er probe. ¡Y con la ganas que tiene!

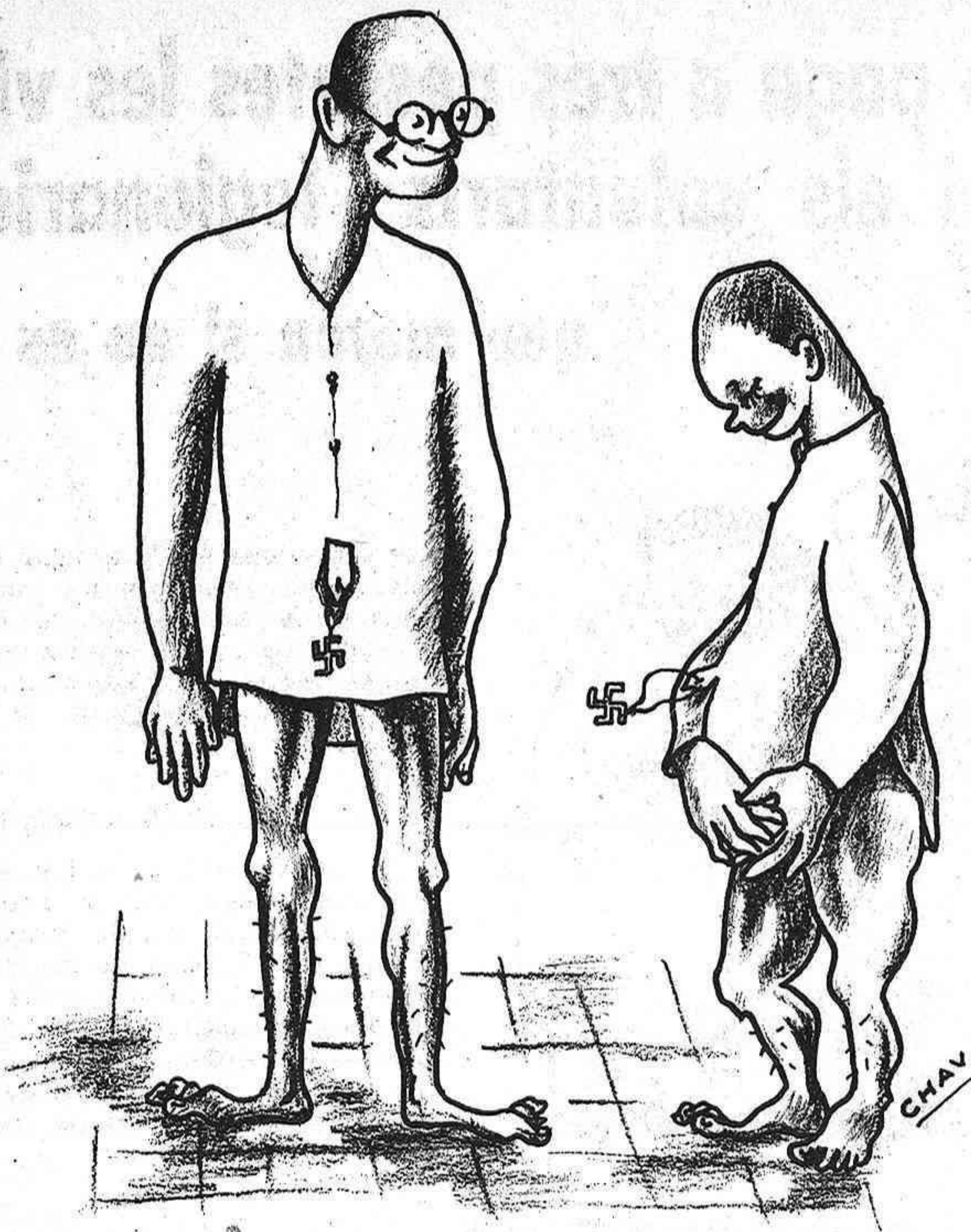
La dona que surt de la casa dels refugiats: —¡Vamo, eprisa, la comía!

La dona del cabàs (a l'home del sac): —Apa, que ara se les farà passar.

L'home del sac (s'aixeca i, estirant-se): —Na má hasta la hora de sená. ¡Y pensá que esta miseria ya hase un año que dura! Usted no sabe lo que es esto, tia Teresina. ¡Y no poemo hasé ná!

El noi d'edat militar: —¡Ar meno er Gobierno nos diera pa ir ar sinel

T e l ó

EL DECRET DE GOERING

—Noi, això ha estat una aixecada de camisa.

CAP A UNA S. A. MES JUSTA ENCARA

**Per què cada dia hi ha menys tramvies? Per-
que, en canvi, cada dia hi ha més gent**
Aviat els nostres lectors es faran el número

Senyor Director de L'ESQUELLA: Com que veig que contra el que algú fa córrer, també admeteu col·laboració dels vostres lectors, seguint l'exemple de Floridor Passanau, voldria que donéssiu cabuda al setmanari de la vostra digna direcció dels fets que us explicaré. Suposo que encara que el senyor Passanau tingui nom de final de trajecte, no agafareu això com a argument per tirar al cove el meu escrit.

Es tracta, senyor director, que jo també em trobo ésser una víctima dels tramvies i que, si no he estat atropellat per les seves rodes, sóc atropellat una mica cada dia per les dificultats que trobo per veure les rodes d'un tramvia que si badés em poguessin atropellar.

L'altre dia, cansat ja d'esperar a la parada que hi ha a la cantonada de València amb Sicília, perquè anava, precisament al final de trajecte —Passanau, quina casualitat—, vaig fer el mateix que el meu col·lega en la redacció de cartes al senyor director i, de parada en parada, veient que en cap d'elles no podia agafar el meu tramvia, anava a parar al final de trajecte, al Paral·lel, quan, en passar per davant les cotxeres de la Ronda de No Me'n Recordo Qui, perquè jo, senyor Director, sóc fill de Barcelona, em vaig dir: Té, si en comptes d'arribar-te al final de trajecte, 'entressis ací a veure si et volen posar un cotxe? I dit i fet, entro.

—No hi ha cap cotxe a punt de sortir?
—jo que pregunto.

—No —que em contesten—; tots són a fora.

—I el Comitè? —que li faig al de la porta.

—El Comitè és a dintre; si voleu passar...

I jo que sí, que passo; el no, ja el tenia; el més que em podrien dir era que sí.

Entro al despatx de la Direcció i tot seguit vaig mirar si les parets eren miralls, però no ho eren; el que passava era que els deu senyors que hi havia asseguts fumant deu puros eren tots iguals i portaven deu bigotis estarrufats com aquells del kàiser.

—El senyor Foronda?

—Diga! —varen contestar a la vegada deu veus.

—Ai, perdó; no em recordava que havíem fet la Revolució.

—Nosotros sí, pero es igual. Usted no pertenece a la Compañía, por lo que veo (reiteri's deu vegades).

—No, senyors; venia simplement, a fer-los unes preguntes.

—Breves —varen dir només set d'aquells senyors (set breves).

I ens explicàrem:

—Venia a veure si seria possible que em deixessin pujar al primer tramvia que sortís de les cotxeres, o bé sí, pagant el que sigui, me'n farien sortir un per a mi.

Els deu Forndes, deu, es varen gratar el cap, es varen furgar el nas, es varen treure els bigotis i els varen deixar sobre la taula.

—El bigote —varen observar— es un artículo de orden interior.

Tornaren a gratar i a furgar (evidentment els que no eren breus eren ells), i:

—Bien —varen dir al final—. ¿Y, por qué?

—Doncs, miri; ai, mirin: perquè mai no puc agafar el tramvia, i haig de caminar, i em canso i arribo tard i cansat a la feina. Si vostès traquessin un tramvia...

—No hay.

—No n'hi ha? Si les cotxeres en són plenes!

—Son coches en reparación; verds —entre nosotros ya podemos tutearnos; nadie nos ha de oír—. Los tranvías, con el uso, pues claro, se estropean y es preciso repararlos.

—Ah, ja; així, els repareu.

—No; no los reparamos.

—Comprenc; estan tan fets malbé...

—No es eso; las averías no es que sean muy grandes; solamente que no tenemos piezas de recambio.

—I, per què no en compren?

—Pues, porque no quieren cobrar en tickets del tranvía. ¡Mira qué gracia! Ellos suben, y pagan en tickets; y nosotros hemos de pagar en divisas.

—Que no en tenen?

—Claro que sí; pero eso querrian ellos: que nos quedásemos sin ellas. Las divisas son el todo, no el toro como muchos creen; el todo, porque ellas nos permitirían, si las cosas nos fuesen mal, poner la empresa en el punto donde estaba, ¿comprendes? Si, siguiendo directrices equivocadas, careciésemos de masa encefálica y pusieramos todos los coches en circulación, ¿qué pasaría?, vamps a ver, ¿qué pasaría?

—Sí; que jo podria agafar el tramvia.

—No es eso; pasaría que el material circulante se estropearía todo y pronto nos quedaríamos sin coches. ¿Manera de evitarlo? A ver, ¿de qué manera lo evitarías? Aquí te quiero vez, escopeta.

—Reparant-los.

Franco paga a tres pessetes les vides dels homes que moren de bona voluntat o sigui els voluntaris «legionarios», i a tres rals la soldada dels forçats...

que moren si no es passen, i es passen si no moren

es sublevaren el 19 de juliol i que ja haurien estat sotmesos i sancionats sense l'ajut criminal que ha fet possible la lenitat suïcida de les grans democràcies, encarnada pel mal prou bescantat Comitè de la no intervenció.

SOLDATS A TRES RALS

El nostre entrevistat, pobre, derrotat i mal vestit, mancat d'aquella arrogància que només donen els ideals, ha començat dient-nos que a l'altra banda era soldat ras i cobrava tres miserables rals diaris, mentre els «legionaris» i «voluntaris» d'altres països guanyaven i guanyen tres pessetes per barba.

Terol, 9. — Avui hem tingut ocasió de parlar amb un dels molts evadits que cada dia arriben als rengles de l'exèrcit lleial de la República, fugint de la tirania salvatge del camp feixista.

Aquest minyó, que ens ha relatat les sensacionals impressions que transcrivim del camp faccions, ha quedat bocabadat en veure que jo no era rus, ni ho eren cap dels companys de professió que ens acompanyen, ni cap dels companys d'ell, que ho són d'armes, d'ençà del dia feliç que va poder-se evadir de les files faccioses.

Quan l'hem interrogat en català, ell, tot de bona fe, ens ha contestat en rus, i naturalment.

Aleshores quan nosaltres, que hem après el rus al Cadci, hem volgut dir-li en rus que no erem rusos, resulta que com que ell tampoc no era rus, tampoc no ens hem entès, i més tard, en dir-li en castellà, però amb força accent català, que nosaltres érem catalans, resulta que tampoc no ens hem entès, puix que ell, segons ens han

aclarit, ens ha dit en gallec que ell tampoc no era alemany, ni italià, ni portuguès, ni irlandès, ni moro.

Al cap de totes aquestes accidentades aclaracions incidentals hem establert que tots plegats érem més antifeixistes que Déu i més antinazis que el papa i aleshores ens hem començat a entendre una mica i ha estat aleshores que ell, enraonant en gallec, i nosaltres, escoltant-lo en català, hem pogut recollir les interessants manifestacions que ens ha fet sobre la vida al camp faccions mitjançant l'ajut de Manolo Gómez, amablement cedit pel Comissariat de Propaganda, i que, fent una pausa en els seus recitals en vers, ens ha recitat en prosa el que ens deia el nostre entrevistat, i a ell li ha recitat en vers allò que nosaltres anàvem exclamant astorats d'expectació per les monstruoses monstruositats que ens ha dit que passaven i que encara passen a l'altra banda d'Espanya sotmesa al jou de la invasió estrangera, permesa i provocada per la impotència dels militars traïdors a la República que

(Del nostre enviat especial)

encara que no portin barba, però que possiblement són més les vegades que les guanyen, que iles que les cobren, a desgrat que en bona lògica administrativa, haurien d'ésser exactament les mateixes.

Aquesta desigualtat, el nostre interlocutor, que per cert (com diria «La Noche») es diu Raimon, sembla injustificada, i ho és, però no per això deixa d'ésser més o menys explicable, si es tenen presents les subtilitats sistemàtiques del reclutament dels que lluiten al costat de Franco, per salvar la Kultura occidental i la Pau del món.

Franco paga tres rals als que van reclutats forçosament, quan són demanades les corresponents llesves,

i encara, segons ell, és massa esplèndid, puix que igualment forçats hi anirien als seus rengles, aquests minyons, si no els donés ni cinc.

En canvi, dona, o més ben dit queda a deure tres pessetes diàries als «legionaris» «voluntaris» que van, com el seu nom indica, per la seva voluntat, o sigui per la voluntat del soldà del Marroc o del soldà de Berlín o del soldà de Roma, per la senzilla raó que els voluntaris, quan més ben pagats, més bona voluntat hi posen a l'hora de morir.

Es natural que quan un hom guanya tres pessetes diàries i s'ha fet amb una mica d'esperit estalviador una barbata d'or, mori més de gust, pensant que la vídua i les criatures que deixa al món gaudiran d'una civilització salvada i d'una kultura occidental completament assegurada per sempre a l'abast de totes les fortunes... i fins i tot de les més dissortades.

A més, encara, s'ha de tenir en compte, deia el nostre recent amic, que aquestes diferències serien

enutjoses i insuportables si no es cuidés, com es cuida, tant com pot el caudillo de no fer-les ostensibles.

Entre tres rals pagats al comptat i tres pessetes igualment fetes efectives a l'hora, és evident que hi ha nou flagrants ralets de diferència viva i efectiva.

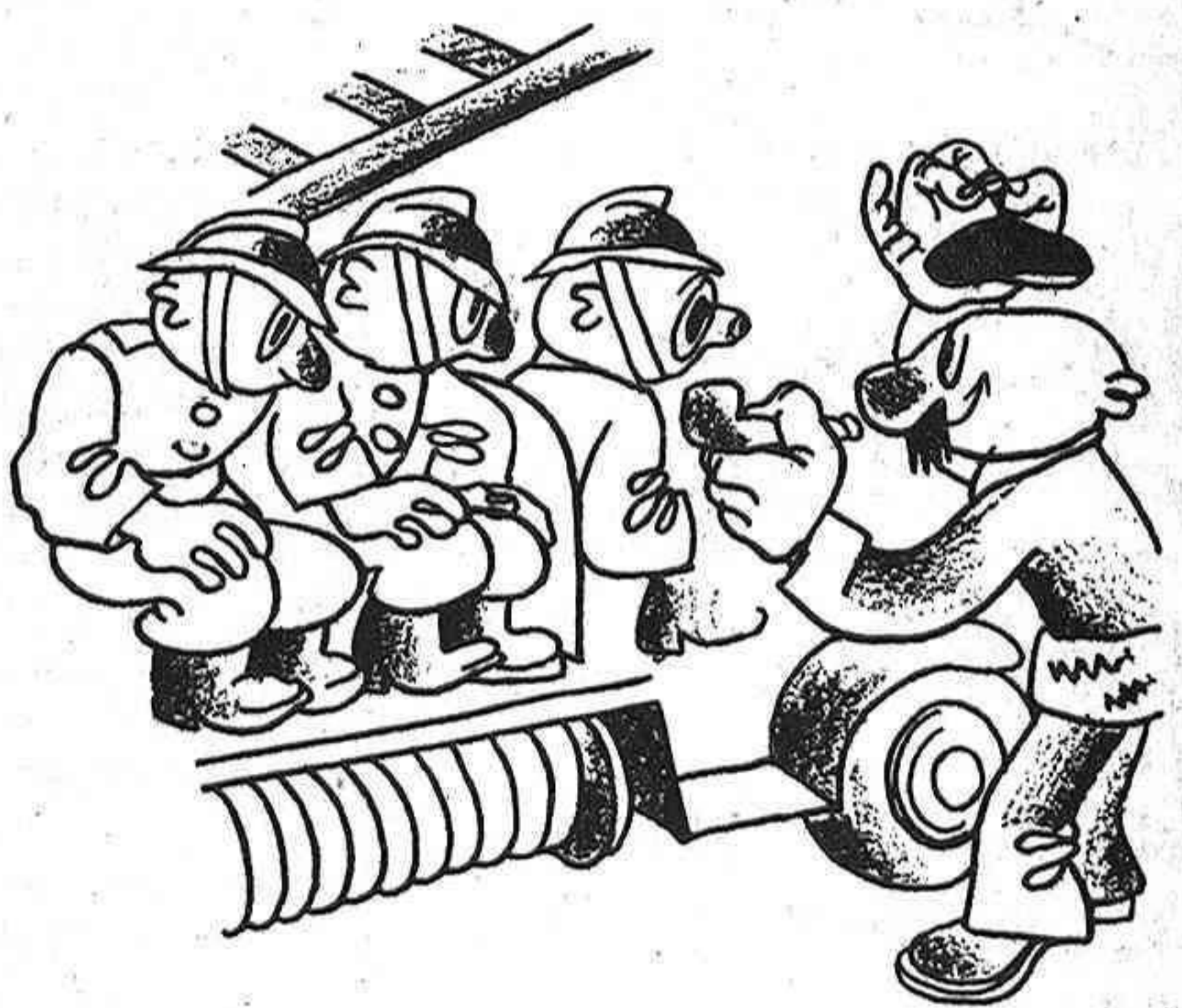
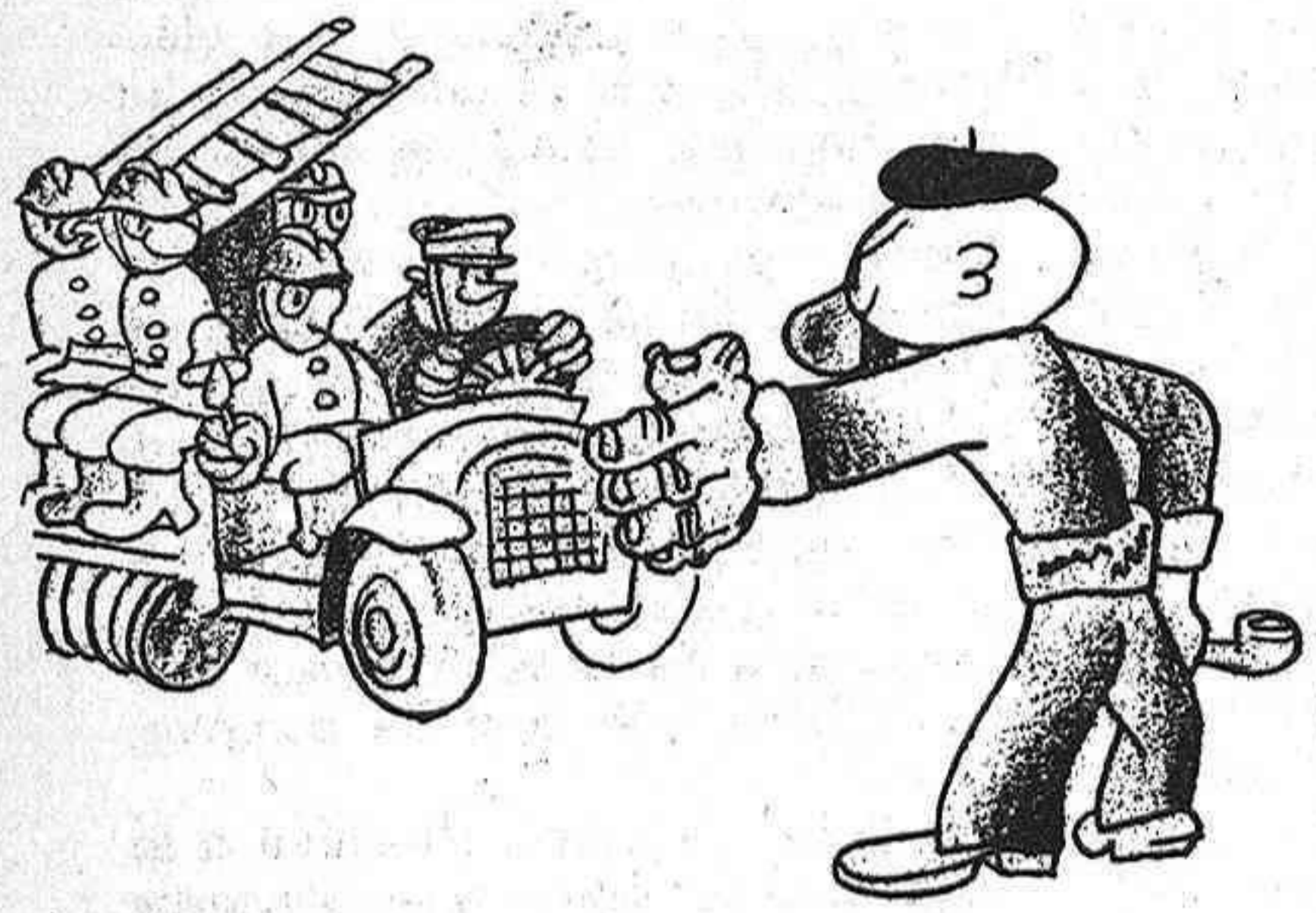
Però... entre quedar a deure tres rals i quedar-ne a deure dotze, és evident que no hi ha lloc a cap recel ni a cap motiu de desconsideració considerable.

En canvi, la tàctica diferencial té la virtut d'ésser un estimulament incomparable de la voluntarietat dels més rebecs que, a fi de comptes, diuen:

Si l'ésser espanyol i reclutat a la força només dona que disgustos mal pagats, val més fer-se «legionari» «voluntari» de qualsevol país «totalitari» i guanyar tres pessetes i les indulgències plenàries a dojo en cas d'accident o força major com a Guadalajara, Belchite, Brunete o Terol...

PERE GALLARI

Handwritten signature

—Nada de eso; porque si los reparamos se vuelven a estropear y es un círculo vicioso. No sirve de nada repararlos. O si no, mira Reparaz. Todo el día escribiendo en la «Soll», y, ¿qué ha reparado?

—Té raó; no ho havia reparat.

—Pues no lo repares y fíjate bien: los únicos coches que no pueden estropearse son los que ya lo están. Eso es técnica.

—Sí, però els que circulen aviat ho estan. Van tan plens.

—Esto es otro error; otro craso error, como decimos en la «Soll», para que no nos entiendan. Los tranvías no van llenos: solo lo parecen. ¿Por qué el público va colgado de los estribos y de la parte trasera? Las plataformas van vacías. ¿No se había fijado?

—Veuran: com que no paren a les parades...

—Por esto mismo; no paramos en las paradas para que la gente no suba.

—Bé n'hi puja de gent jove.

—Sí; tenemos noticia de que hay muchos que deberían estar en el frente y se dedican a subirse a los coches en marcha, infringiendo a todas luces el reglamento.

—N'hi ha tants què vénen amb permís...

—¡Pues si el mando se lo da, la Compañía no!

—Sí però, com evitar-ho?

—¿Cómo? Ya tenemos el proyecto; pondremos asientos en los estribos y en la parte trasera, y como todo el mundo irá sentado, no podrá subir nadie.

—Però aleshores hi perdran diners... si la gent no va en els tramvies...

—Eso; eso es lo que queremos precisamente. Es la Nueva Economía; antes, la cuestión era girar; ahora es no girar. Si las tiendas de ropas no quieren vender y las librerías cierran estos días, que eran las que vendían más, «para hacer el inventario», ¿para qué hemos de querer vender billetes nosotros? Todos hemos de ser iguales. Hemos hecho la Revolución por una sociedad más justa.

—Vaja... però, vol dir que ara no fan una S. A. massa justa? A més; els bitllets de tramvia tenen tan poc valor com a mercaderia...

—¡Reconcho! ¡Pero es que ahora tendremos que devolver calderilla!

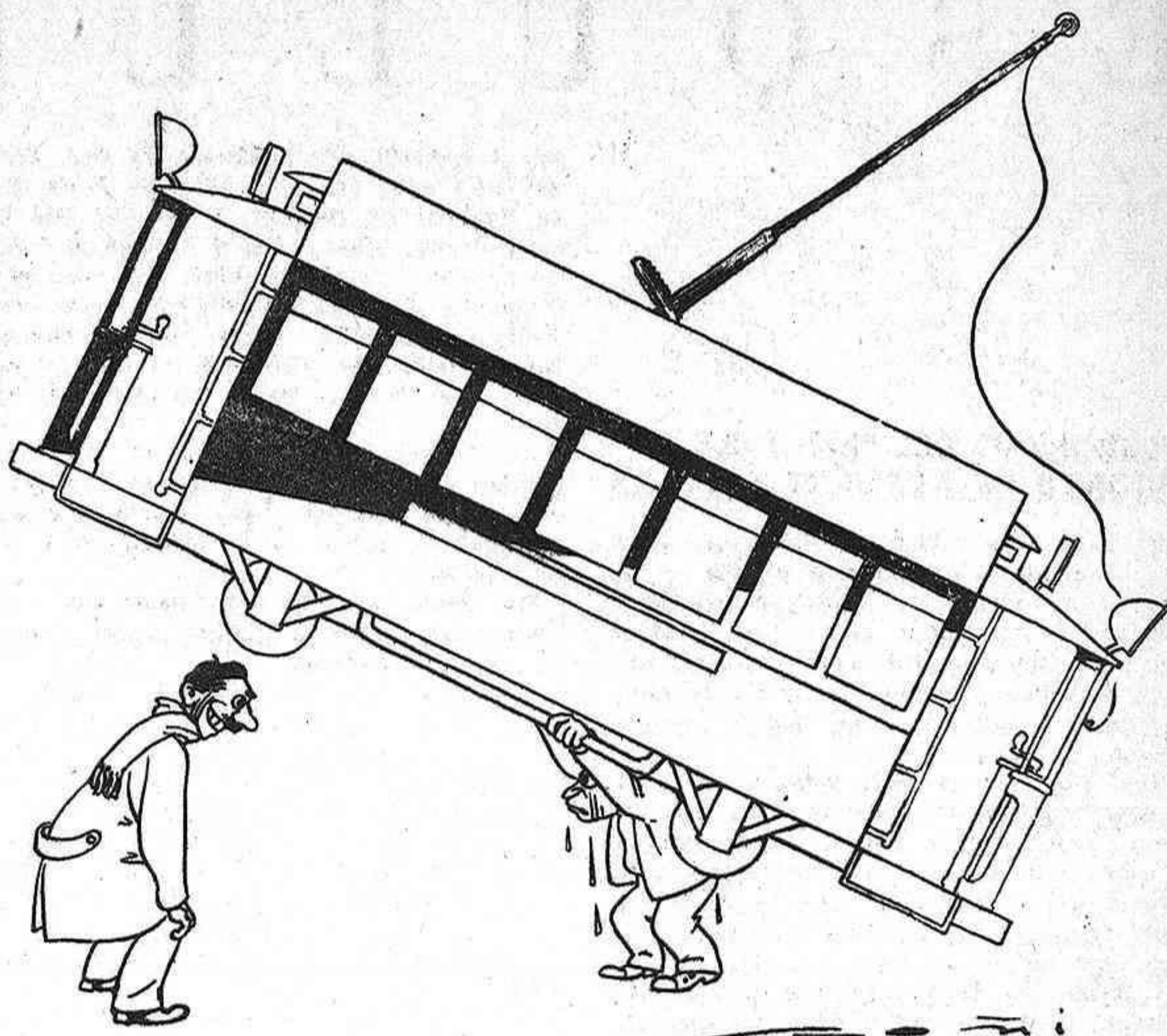
I dit això els deu del Comitè es tornaren a posar els bigotis de Foronda i em digueren a cor:

—Mis minutos son tan preciosos como los tuyos.

Què fer, senyor Director? Doncs, el que vaig fer: anar corrent pel mig de la via fins a València-Sicília, aprofitant que encara no cobren aquest trajecte a peu.

Seu affm.,

Lluís Julvert.

—On vas amb això?

—Es que recullen els «vales».

A Alemanya han començat la batalla de la camisa

Per ara l'enemic ja ha perdut cinc centímetres

Berlín, 30. — La notícia del decret de Goering sobre l'escurçament de les camises ha produït extraordinària alegria a tot el país. Els cinc centímetres de menys de cada camisa, suposen, ultra l'estalvi de tela que es pot calcular en un milió i mig de metres de tela tan aviat com tots els alemanys hagin estrenat camisa nova, una quantitat fabulosa de metres de fil de cosir i de quilos de sabó, per a rentar i cosir les camises. Amb això es compta poder resistir indefinidament durant qualsevol guerra pel que fa a roba, fil, sabó i planxes —i, per tant, de cotó, sosa, oli i ferro—, sobretot pensant que es pot anar escurçant la ració de camisa que toca a cada ciutadà alemany fins al coll planxat que, essent de cel·luloide, permet també, després, aplicar-lo a la fabricació d'explosius.

Es d'aquesta manera que el Cancellier, privant gradualment de camisa als alemanys, es proposa de fer-ne un poble feliç, que suportarà la guerra total amb un o dos somrisos als llavis.

L'escurçament de les camises ha d'ésser, a més, un factor importantíssim en l'increment del valor personal dels soldats alemanys, ja que no es podrà dir mai més

que, a causa de la por, algun d'ells porti la camisa bruta. Com que ací hi ha un gran esperit musical, Goebbels, ministre de la propaganda ha encarregat al senyor Vidal i Guardiola, el famós economista, la traducció a l'alemany de la famosa cançó catalana:

El senyor Ramon enganya les criades.
El senyor Ramon enganya tot el món.
Les pobres criades quan se'n van al llit,
la camisa curta i el cul aixurit.
Tururut, tururut,
Qui gemega ja ha rebut.

Quan el senyor Vidal i Guardiola hagi fet la traducció, prometem donar-la als nostres lectors.

Sembla, segons el decret, que l'escurçament de les camises facilitarà d'una manera considerable la centralització dels esforços per a la nova economia, centralització que s'haurà de notar, no solament en la vida privada, sinó en les grans manifestacions nazis.— Fabra.

AQUEST NUMERO
HA PASSAT PER LA
CENSURA

ESQUELLOTS

L'EXPOSICIO DEL FRED I ELS TRIOMFS DE L'EXERCIT POPULAR

Tots els nostres lectors, i fins i tot aquelles comptades persones que encara no ho són, s'han adonat de l'estranya coincidència que hi ha hagut, sense que nosaltres ens ho hàgim proposat, entre la nostra gloriosa i òptima Exposició del Fred ja clausurada i la sobtada i no menys gloriosa caiguda de Terol.

Un dels nostres molt sortosament nombrosos admiradors deia l'altre dia tot convençut referint-se a aquesta circumstància:

—Ara han fet els de L'ESQUELLA l'Exposició del Fred i hem pres Terol. Si fan aviat l'Exposició de la Calor estic segur que prendrem tot seguit Sant Sebastià.

I el més bo és que tots els que se l'escoltaven n'estaven tan convençuts com ell.

Fins ací arriba el justificat fanatisme dels que creuen en nosaltres!

UNA RECTIFICACIO

Un dels periodistes madrilenys que han estat hostes darrerament de la ciutat de Barcelona ens va fer notar una rectificació que s'acaba de produir en la vida local dels barcelonins, sense que aquests se n'hagin adonat massa, degut, segurament, a la circumstància anormal que la motiva.

Resulta, segons ens ha fet observar el nostre col·lega, que la ràdio local quan avisava abans que hi havia alarma, deia:

—Barcelonins, atenció! Barcelonins!

I ara ha rectificat, i diu:

—Ciudadans, atenció! Ciudadans!

El fet és gairebé intrascendent, però no ho és tant com sembla.

Hem esbrinat els motius d'aquest canvi i resulta que l'han fet perquè abans, atenent l'avís al peu de la lletra, els forasters no anaven al refugi...

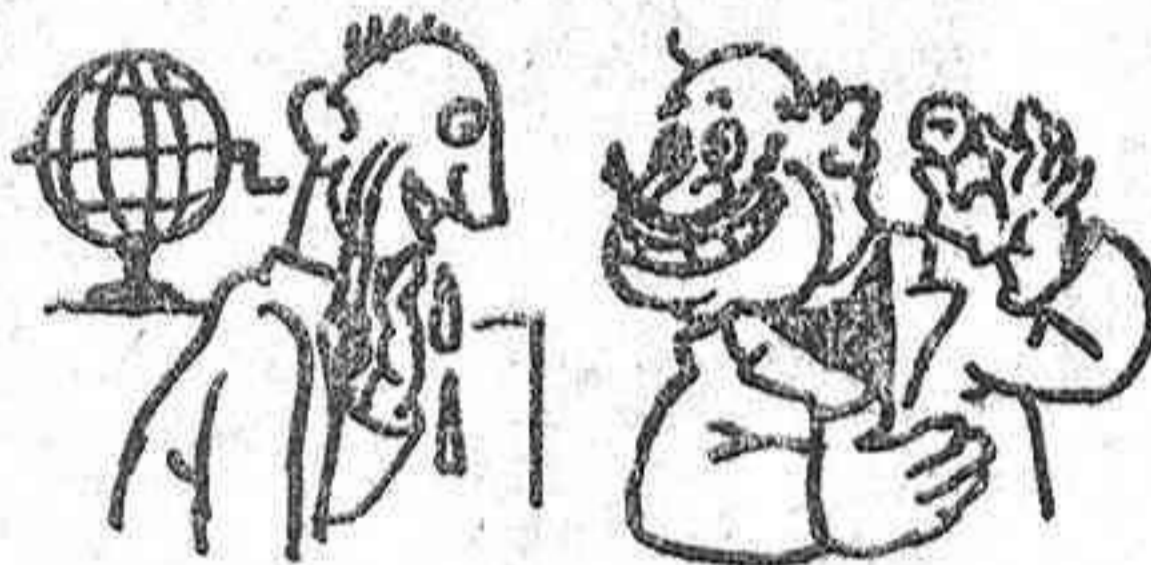
DUROS A TEROL

Quan varen entrar a Terol els periodistes varen tenir una gran sorpresa. Les botigues eren obertes! Què havien de fer aleshores? Què, si no entrar-hi a comprar? I hi entra-

ren a comprar. Els botiguers, és clar, estaven una mica esverats, però en veure que es tractava de paisans, i que aquests no eren ni mig russos —val a dir que la majoria anaven molt mal abrigats i en això se'ls coneixia— es varen tranquil·litzar i varen anar agafant confiança. Començaren d'explicar les malifetes dels facciosos, el que havien patit, com havien hagut d'amagar els diners...

Els diners! El cor els féu un salt. Hem amagat la plata, perquè no ens la prenguessin els feixistes. Però resulta que són monedes de plata de la monarquia i ara no valdran!

No direm que els periodistes els comprassin els duros a quatre pessetes, però ho haurien pogut fer.

AL BAIX ARAGÓ

—Tot canvia. Abans quan perdies et deien «has begut oli».

Demà, diumenge dia 2 de Gener a dos quarts d'onze del matí al Teatre Barcelona es celebrarà el Gran Festival organitzat per «L'ESQUELLA» a benefici de la roba d'abric dels nostres soldats.

FRANCESC PUJOLS el genial escriptor català presentarà l'espectacle

JOSEP SANTPERE el gran actor i la seva companyia posaran en escena els quatre «Esquellots Representables»

«¡AQUI RADIO SEVILLA!»

«QUATRE PINTES»

«A CAN SEIXANTA»

«JOAN DE LA MANTA»

ANTONI PALACIOS el popular actor còmic farà de «speaker»

i també el QUARTET VOCAL BARCELONA prendrà part en el programa

Conversa de Don Miquel i la senyora Maria arran de la gran desgràcia

(Tot esperant un tramvia
dels que han perdut la mania
d'anar pel Passeig de Gràcia)

—¿Què me'n diu de Teruel,
senyora Maria?

—Calli, calli, don Miquel!
Tot és fantasia...

—Si els diaris en van plens
i la ràdio en parla!

—Deixi'ls dir! La gent són bens
i cal enganyar-la.

—Diu que van molt endavant
'els d'aquesta banda...

—Aviat recularan,
que ara hi ha l'Aranda!

—Ni franquistes i estrangers
no desfan la línia.

—De moment... però després...
Pensi en Abissínia.

—Si els soldats italians
guillen com les dones!

—Són valents, són elegants:
nois de cases bones.

—Fins els moros tenen por
i giren la cara!

—Ja veura si En Moscardó
s'hi posa i diu: ara!

—El nombre de presoners
diuen que és fantàstic...

—Però, sap? tot són obrers
i homes que fan fàstic...

—Ens han pres canons i tuncs
de totes les mides...

—Don Miquel, m'encén les sangs
amb tantes mentides!

—¿I com queda el pavelló
de la nostra Espanya?

—Sempre queda molt millor
que el del senyó Assanya.

—El saber dels alemanys
¿serà una fallàcia?

—Amb els seus ridículs planys
crida la desgràcia.

—¿I la força omnipotent
del gran Mussolini?

—Es tortura a gratcient...
Que Déu l'illumini!

—¿I com és que el Sagrat Cor
tot de sobte ens deixa?

—Don Miquel, faci el cor fort
com faig jo mateixa.

—Què, quan me les tindran?
 —Ja veurem.
 —Oh! Es que les vull per veure-hi jo.

ta, agitar con una cucharillo la, e beber ansa-guida. Esa la verdad es.

Al Papa dira mantiras, porque dira que paganos somos alamanes los. Los alamanes no somos paganos nunca, nunca, por ca no pagamos, ma cobramos. Nosotras no parsequimos las reliquionas; nosotras tanemos una nuestra ca es la Reliquion Germana e tanemos martiras como Santo Roehm e sus companeros dal trenta da Junio, e ahora an su honor mi Goering ordenado ha ca las camisas sean cortas sinco santimetros por dattras. Ya veis si somos raliquiosos. An cambio a la Espanien roca, han carido dasir la misa dal gallo ma al cura mosen Borrass ca casado con la Frau Bové antas d'acabar la. Naturalmente esto vien de dasir la misa al teatro Poliorama. Esto an Salamanca o an Burgos no pasaria por ca estas cosas no las haseis an publico.

Vosotros, ca aun no sois tan arios come nosotras aunca sois mas tan orios, podeis ser catolicos por ca para nosotras la reliquion catolica es una reliquion, come disan los franceses, «pour l'Espagne et le Maroc». Ma no fiar nunca os dal Papa, ni creer lo, cuando disa esto a cuando disa aquello. Ca al Papa es comunista e el Komintern es al Colegio Cardanalísio menos al Ilustra Cardanal Sagura e al Cardanal Gemá ca son trotsquistas dal P. O. U. M. e da toda mi confiansa.

Ca ellos os bendigan. Falis año nuevo.

Yo, Adolf la Fuehrer.

El Bell Adolf no vol ésser menys que el St. Pare i envia una encíclica de Nadal als seus fidels de Salamanca

Berlin, 31. — Amb motiu del Cap d'Any, i en vista de l'ofensiva empresa pel Papa i el Cardenal Verdier, en colaboració amb els comunistes, el Canceller Hitler ha pronunciat davant dels seus ministres una encíclica dirigida al poble salmantí, que tenim molt de gust a reproduir en l'idioma original:

Mis allados caridísimos: Hoy que cabo de año ser quiero yo desir os a vosotras cosas muchas que esta día pensar hase me del mundo e de la guerra. Vosotros sois fieles a mi, Yo, la Fuehrer porque conduir yo he los equérsitos a la victoria. Espanien sera prospero e rico cuando nosotras los alamanas habremos conquistado la. Para vosotras las ispanioles. Eso es. Pero estos días visto yo he ca, an ves da ayudar el orden, al Papa dicho ha cosas ca perturban lo, an vuestras consensias. El dira ca an Alamania perseguimos los catolicas. Y claro ca así es, porque Alamania no es catolica. Ma Espanien es

catolica e no perseguimos los alli, menos an al Pais Vasco ca no es Espanien, e como ca tampoco no es Francia, es Alamania.

Al Papa dira que quiera la vardad. El dira que quiera lo, ma la vardad alamana es, porque an Essen sa fabrica an tabletas. Antonsas, ¿es Alamana o alamana no es? La vardad sa venda an tubos de veinta e da diés. Una tableta an un vaso da aqua pues-

DUBTE NACIONAL

—Ara ves a saber si és moro o cristià aquest àngel de Déu.

MOLT AVIAT

Meridià

TRIBUNA DEL FRONT INTEL·LECTUAL ANTIFEIXISTA

Ha sortit el magnífic
calendari

P. S. U. - U. G. T.

PREU: 2'50 PTES.

No deu faltar en cap oficina
ni en cap llar antifeixista

EL TROBAREU PERTOT

Per a comandes:

P. A. C. O. D.

Publicacions Antifeixistes
Cooperativa Obrera de Distribució

RAMBLA DEL MIG, 17 — BARCELONA

6 Meses en las prisiones de Franco

Crònica de fets viscuts, per

Jean Pelletier

home de nogocis, catòlic francès que ha
sigut empresonat pels pirates del mar

PREU: 3 PTES.

Aquest emocionant reportatge s'insereix a « TREBALL »
en forma de fulletó, amb il·lustracions de Pujol

Distribuïdora:

P. A. C. O. D.

Publicacions Antifeixistes
Cooperativa Obrera de Distribució

RAMBLA DEL MIG, 17 — BARCELONA

Antifeixista, llegeix

PER LA LLUITA FINS A LA VICTORIA

Per Joan Comorera, secretari general del P. S. U.

UNITAT SINDICAL - FRONT POPULAR
Armes invencibles per a aixafar el feixisme

Demaneu-lo a tots els quioscos. Preu: 30 cts.

Distribuïdora **P. A. C. O. D.**

PUBLICACIONS ANTIFEIXISTES
Cooperativa Obrera de Distribució

Rambla del Mig, 17

BARCELONA

Telèfon 19937

Jouis

- N'hi ha un feix. L'altre dia li vaig dir quatre svàstics.
- I això?
- Es un presumit. S'hi fa veure perquè té el pare gamat.